

ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Αυτά πού θά διαβάσεις παρακάτω, αγαπητέ ἀναγνώστη, δέν τᾶγραφα, γιά νά δρέψω γλωσσολογικές δάφνες, ἀλλά γιά νά παρουσιάσω καί νά ἐξηγήσω – ὅπου καί ὅσο μπορῶ – τούς γλωσσικούς ἰδιωματισμούς τοῦ χωριοῦ μας, οἱ ὅποιοι δείχνουν καί τήν διαχρονική ἐξέλιξη καί τίς ἐπιδράσεις, πού δέχτηκε ἡ Στενιώτικη γλώσσα μέσα στό χρόνο.

Πρέπει νά σημειωθεῖ, ὅτι ὁ γλωσσικός τρόπος ἔκφρασης καί οἱ ἰδιωματισμοί, πού θά ἀναφερθοῦν ἐδῶ, ἦτανε τά συνήθη ἔκφραστικά μέσα μέχρι καί τή δεκαετία τοῦ 1950, ἀλλά ἀκόμη καί σήμερα συνηθίζονται ἀνάμεσα στούς πιό γέρους.

Καί πρῶτα-πρῶτα, γιά νά μελετήσει κανεῖς σωστά τό γλωσσικό ἰδίωμα μιᾶς κοινωνίας, πρέπει νά δεῖ βαθιά τό ξεκίνημα, τήν ἐξέλιξη καί τήν ἀνάπτυξή της, γιατί αὐτοί εἶναι καί οἱ καθοριστικοί παράγοντες, πού διαμορφώνουν τή γλώσσα.

Ἡ Στενιώτικη λοιπόν κοινωνία ὑπέστη – μέ μιᾶ ἀσυνήθιστη γιά τίς κοινωνικές ἐξελίξεις ταχύτητα – μετάλλαξη τῆς κοινωνικῆς δομῆς της σέ ἔντονα μικροαστική, κλειστή, μή ἀφομοιώσιμη καί τόσο ριζοσπαστικά φιλελεύθερη, ὥστε νά πιάνει τά ὄρια τοῦ ἐνσυνείδητου ἀντικρατισμοῦ. Ἡ μεταβολή αὐτή ὀφείλεται ἀσφαλῶς στή ναυτιλία καί τή μετανάστευση, ὅσον ἀφορᾶ δέ τό ξεκίνημά της, θά πρέπει νά ἄρχισε πολύ ἐνωρίς, ἴσως πρὶν τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 καί πρὶν τή σύσταση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, λόγω τῆς σχεδόν ἀνύπαρκτης τουρκικῆς κατοχῆς καί τοῦ ἐποικισμοῦ ἀπό ξένα δυναμικά στοιχεῖα.

Ἀσφαλῶς ἡ ἄποψη αὐτή δέν τεκμηριώνεται ἱστορικά, μιᾶ καί δέν ὑπάρχουν γραπτά στοιχεῖα, ἀλλά μπορεῖ κάλλιστα νά θεμελιωθεῖ ἀπό τή μελέτη τῆς παράδοσης καί τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν Στενιωτῶν. Δειγματοληπτικά θά ἀναφέρω δύο παραδείγματα ζωῆς καί κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, πού

όριοθετοῦν σέ πολύ μακρινή ἐποχή τό ξεκίνημα τῆς ἀστικοποίησης τῶν Στενιῶν. Πρώτη ἀπόδειξη ἀποτελεῖ ἡ ἀνυπαρξία κάθε ἴχνους Αἰγαιοπελαγίτικης ἀρχιτεκτονικῆς κι ἔχουν ἀλλοιωθεῖ τά πάντα μέ ἀληθινή μανία. Δεύτερη τέλος ἀπόδειξη ἀποτελεῖ ἡ ἀνυπαρξία τοπικῆς νησιώτικης ἐνδυμασίας, πού δέν ὑπάρχει οὔτε καί σέ φωτογραφίες τῶν προπαππούδων καί προγιαγιάδων μας, ὅπου τούς βλέπομε, νά καμαρώνουν μέ ἐξεζητημένα φράγκικα κουστούμια, φτιαγμένα στό Τριέστι καί τήν Ὀντέσσα. Ἀκόμη καί τό κόψιμο τῶν μουστακιῶν καί τῆς γενειάδας δείχνει τίς ἔντονες Εὐρωπαϊκές ἐπιδράσεις.

Ἐκεῖνο ὅμως πού εἶναι ἄξιο θαυμασμοῦ, εἶναι τό ὅ,τι, ἐνῶ ἀντιγράψανε τόν ὑλικό τρόπο τῆς Δυτικο-Εὐρωπαϊκῆς ζωῆς, δέν ἀντιγράψανε καθόλου καί τόν ἠθικό, ἀλλά παρέμειναν αὐστηρά προσκολλημένοι στά ἦθη καί τίς παραδόσεις τους. Ἔχομε λοιπόν στίς Στενιές τό φαινόμενο μιᾶς μικροαστικῆς, αὐστηρά κλειστῆς –γιά λόγους κυρίως αὐτοπροστασίας– καί καθαρά μητριαρχικῆς κοινωνίας, ἡ ὁποία ἐπέβαλε ἕνα αὐστηρό καλούπι κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς καί τρόπου ζωῆς –ἀπό τήν κούνια μέχρι τόν τάφο– πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τή μοναδικότητα ἐπάνω στήν Ἄνδρο, ὄχι μόνο τῶν Στενιώτικων ἠθῶν καί ἐθίμων, ἀλλά καί τή μοναδικότητα –σέ μεγάλο ποσοστό τουλάχιστον– τῆς Στενιώτικης γλώσσας.

Ἡ προσπάθεια παρουσίασης καί ἐπεξήγησης τοῦ Στενιώτικου γλωσσικοῦ ιδιώματος γίνεται παρακάτω μέ τούς ἐξῆς τρεῖς τρόπους:

- α) Με γενικές παρατηρήσεις.
- β) Μέ γραμματική ἔτυμολογική ἐρμηνεία τῆς κάθε λέξης, ὅπου αὐτό ἔγινε κατορθωτό.
- γ) Μέ τό σχηματισμό φράσεων, γιά νά γίνει πιό εὐκόλα κατανοητή ἀπό τόν ἀναγνώστη ἡ εἰδική ἔννοια καί χρήση τῆς κάθε λέξης. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τήν ὀρθογραφία τῶν λέξεων, αὐτή γίνεται μέ βάση τήν ἐτυμολογική ἐξήγησή τους καί ἀνάλογα φυσικά μέ τήν προέλευσή τους.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- 1) Οί ρίζες καί ἡ προφορά τῆς Στενιώτικης γλώσσας εἶναι ὁπωσδήποτε τοῦ κοινοῦ Νοτιο-Ἑλλαδικοῦ ἰδιώματος.
- 2) Ὑπάρχει μεγάλος ἀριθμός ἐξελληνισμένων λέξεων Τουρκικῆς (πέρα ἀπ' αὐτές πού συνηθίζονται σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα), Ἰταλικῆς καί ἐλάχιστες Ἰσπανικῆς προέλευσης –λόγω τοῦ ναυτικοῦ ἐπαγγέλματος– προσαρμοσμένων εἴτε κυριολεκτικά εἴτε μεταφορικά στίς διάφορες κατά περίπτωση ἐκφράσεις.
- 3) Παρά τίς ἀρκετές ἐπιμειξίες μέ τό ἀρβανίτικο στοιχεῖο, δέν ὑπάρχει σχεδόν καμιά ἀρβανίτικη λέξη στό Στενιώτικο λεξιλόγιο κι αὐτό ὀφείλεται –καί γιά τήν ἱστορία πρέπει νά λεχθεῖ– στή μεγάλη ἀντιπάθεια τῶν Στενιωτῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης πρός τό ἀρβανίτικο στοιχεῖο γενικά.
- 4) Ἀκόμη καί σήμερα νέοι Στενιώτες χρησιμοποιοῦν στό ἀντικείμενο τήν ὀνομαστική π.χ. **Τίς ξεκάμανε τίς Γερμανοί. Τίς ἦφανε οὔλοι τίς λουκουμάδες**

Τό μεγαλύτερο πρόβλημα τοῦ μακαρίτη συγγραφεύ μας καθηγητή Μιχάλη Ν. Βασιλόπουλου ἦτανε, νά γράφομε στίς ἐκθέσεις μας τό ἀντικείμενο στήν αἰτιατική καί ὄχι στήν ὀνομαστική, ὅπως φυσικά μιλούσαμε στό χωριό.

5) Ἡ τοποθέτηση ἢ προσθήκη τῆς κατάληξης **-νε** στό τρίτο ἐνικό καί πληθυντικό τοῦ ἀορίστου καί ἡ χρονική αὐξηση ἀντί τῆς συλλαβικῆς ἢ τίς καταργοῦσαν καί τίς δύο αὐξήσεις. Ἡ ἴδια τακτική ἐτηρεῖτο καί στόν παρατατικό, π.χ. **ἦ-φαε-νε ἢ ἦ-φαε, ἦ-καμε-νε ἢ ἦ-καμε**
-'φάα-νε, -'κάμα-νε
ἦ-παιζε-νε, ἦ-τρεχε-νε
-χάθηκε-νε ἢ -χάθη-νε, εὐχαριστήθη-νε ἢ εὐχαριστήθηκε-νε
ἀνέβη-νε ἢ ἀνέβηκε-νε.

6) Ἡ προσθήκη τοῦ γράμματος **-ε** στό τρίτο πληθυντικό πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς στήν ἐνεργητική φωνή, π.χ. **γράφουν-ε, παίζουν-ε, τρέχουν-ε**

7) Ἡ κατάργηση τοῦ **ἦτο** καί **ἦσαν** καί ἡ ἀντικατάστασή τους μέ τό **ἦτανε** π.χ. **ἦτανε καλός ἄνθρωπος, ἦτανε καλοί ἄνθρωποι.**

8) Παρατηρεῖται ὑπερβολική χρήση τῆς πρόθεσης **κατά** εἴτε γιά τό σχηματισμό τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ τῶν ἐπιθέτων εἴτε γιά ἔμφαση, ἀκόμη καί στίς ἐξελληνισμένες Τούρκικες καί Ἰταλικές λέξεις π.χ. **κατάμαυρος, κάτασπρος, κατακουρασμένος, καταϊδρωμένος, καταδιψασμένος, καταμπαῖλντισμένος, καταφαδελλομένος.**

9) Για νά δειχθεῖ ἡ θέση ἢ στάση σ' ἓνα μέρος (ἐν τόπῳ στάσις) ἑνός προσώπου ἢ ἀντικειμένου ἐπρόσθεταν τῆς συλλαβῆς: **πά** ἢ **δά** ἢ **παδά** ἢ **παδανά** καί **δανά**. π.χ. **ἔδω-νά**, **ἔδω-παδά**, **ἔδω-παδανά**, **ἔδω-πά αὐτου-δά**, **αὐτου-δανά**

ἔκει-δά, **ἔκει-δανά**

αὐτο-δά, **αὐτο-δανά**

ἔκεινο-δά, **ἔκεινο-δανά**, τονίζεται ἡ παραλήγουσα στό τελευταῖο παράδειγμα. Ἐπίσης τὰ παραπάνω παραδείγματα ὁμοίως γίνεται φανερό, ὅτι δέν πρόκειται γιά ἀπλή προσθήκη συλλαβῶν, ἀλλά γιά συμφυρμό καί παραφθορά δύο καί τριῶν λέξεων, γιά μεγαλύτερη ἐξειδίκευση καί προσδιοριστικότητα τῆς ἐκφρασης, π.χ. **αὐτοῦ** καί **ἐδά** (**ἔδῳ**) = **αὐτουδά**

ἔδῳ καί **ἐπά** (**ἐπάνω**) καί **ἐδά** = **ἔδωπαδά**

αὐτό καί **ἐδά** = **αὐτοδά**

αὐτό καί **ἐδά** καί **νά** = **αὐτοδανά**.

10) Ὅπου πρό του **π**, ὑπῆρχε τό **μ** καί τοῦ **τ** τό **ν** τότε αὐτά ἐπρόφεροντο, ὅπως τὰ ἀντίστοιχα Λατινικά **b** καί **d**, χωρίς νά ξεχωρίζει -ἀκόμη καί σήμερα- φωνητικά τό **μ** ἀπό τό **π** καί τό **ν** ἀπό τό **τ**, π.χ. **ἔβορος**, **ἔβασε**, **ἀφῆδης**, **βορῶ** καί λοιπά. Θυμᾶμαι, ὅτι μονάχα οἱ Κωνσταντινοπολίτες καί οἱ πρόσφυγες Μικρασιάτες ξεχωρίζανε φωνητικά στήν προφορά τους τό **μ** καί τό **ν** ἀπό τό **π** καί **τ** καί γι' αὐτό τό λόγο τούς κοροϊδεύαμε, ὅτι μιλάνε μέ τό **μί** καί μέ τό **νί**.

11) Ἐκπλήξη προκαλεῖ ἡ μεγάλη χρήση λέξεων καί φράσεων σέ μεταφορική ἔννοια, σέ παρομοιώσεις καί εὐφημισμούς, γιά νά δοθεῖ μεγαλύτερη ἔμφαση, ἐνάργεια καί παραστατικότητα στήν ἐκφραση. Τό γεγονός αὐτό ἔκανε τή Στενιώτικη γλῶσσα ἐπιγραμματική, θυμοσοφική, ζωντανή καί προπάντων τῆς ἔδινε ἓναν ἰδιαίτερο ποιητικό συμβολισμό. Ἴσως αὐτό τό τελευταῖο, ν' ἀκούγεται λίγο παράξενα, ἀλλά κι ἐγώ ξαφνιάστηκα, ὅταν, καθαρζᾶροντας τὰ πενήντα, διεπίστωσα, ὅτι οἱ περισσότεροι συγχωριανοί μου ἔχουν «στιχάκια» στά συρτάρια τους, μιά καί τό ποιητικό ταλέντο στή Στενιώτικη κοινωνία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔθεωρεῖτο «παλαβομάρα» πρώτου βαθμοῦ.

π.χ. **φάσσα**= καρκίνος, **περιβλομένη**= κατάρα, **σκομπολιθοῦ** (παιχνιδιάρικο πουλί)= τρελοκόριτσο.

12) Ἐπίσης μεγάλη χρήση -κυρίως μεταξύ τῶν γέροντων- γινότανε τῆς λέξης **κᾶκόμα**, πού ἀσφαλῶς εἶναι κράση τῶν λέξεων **καί ἀκόμα**. Μ' ἄλλα λόγια τό **κᾶκόμα** τό χρησιμοποιοῦσαν, ὅπως πολλοί σήμερα χρησιμοποιοῦν τό **βασικά**, τό **νά πούμε**, τό **φερ' εἰπεῖν**.

Ἐμπαινε δηλαδή καί στήν ἀρχή τῆς φράσης καί ἀνάμεσα στίς λέξεις σάν συμπλεκτικός σύνδεσμος, ἀλλά καί μεταξύ τῶν προτάσεων.

13) Κατά τόν ξεελληνισμό τῶν Τουρκικῶν ρημάτων (ὄλων προκεμαλικῆς περιόδου), δέν ἐπαιρναν τόν ἐνεστώτα ἀλλά τόν ἀόριστο, τόν ὁποῖο μέ μιὰ κατάληξη **-ίζω ἢ -ντώ** ἔκαναν Ἑλληνικό ἐνεστώτα ὀριστικῆς.

Αὐτό κατά τή γνώμη μου συνέβη, γιατί φωνητικά ἔπιανε πιό εὔκολα τό αὐτί τήν ἠχηρή κατάληξη **ντίμ** τοῦ Τουρκικοῦ ἀορίστου ἀπό τή σχεδόν ἄφωνη καί δυσκολοπρόφερτη κατάληξη τοῦ ἐνεστώτα, π.χ.

μπαϊλντίμ – μπαϊλντίζω

νταγιαντίμ – νταγιαντίζω ἢ νταγιαντώ

14) Ὑπάρχουν καί ἄλλες λεκτικές ἰδιομορφίες, ὅπως **οὔλοι, ὄροξη, ἀπάνω, νεχητός** κ.λπ., ἀλλά αὐτές δέν δημιουργοῦν πρόβλημα κατανόησης ἀπό τούς μή Στενιώτες, ἐνῶ αὐτές μέ τίς ὁποῖες θ' ἀσχοληθοῦμε ἀμέσως παρακάτω, εἶναι ἀδύνατο νά τίς καταλάβουν καί οἱ σημερινοί Στενιώτες ἀκόμη.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Ἄβανιά: (οὐσ.) = συκοφαντία, ὕβρη. (Ἀπό τήν Ἰταλική **avania** = ἀβάνια = ὕβρη, συκοφαντία) φρ.: *Κᾶκόμα τῆς ἔχουνε βγάλει τοῦ κόσμου τίς ἀβανιές.*

Ἄβραντινή: (οὐσ.) = θρασύτης, ὕβριστική συμπεριφορά. (Ἀπό τήν Τουρκική ὕβρη **avradini** = ἀβραντινί = ...μῶ τή γυναίκα σου. φρ.: *Γιά κανγὰ μοῦῤῥθες πρωί-πρωί μέ τήν ἀβραντινή σου;*

Ἄγιουτάρω: (ρῆμα) = βοηθῶ, σιγοντάρω. (Ἀπό τήν Ἰταλική **aiuto** = βοήθεια, προστασία. φρ.: *Φῶναξα τό Νικολό, νά μ' ἀγιουτάρει λιγάκι.*

Ἄγριμπασιλῆς: ἐπίθ.) = ἄγριος, ἀτίθασος. (Ἀπό τήν Τουρκική **agirbasli** = ἀγκίρμπάσλι = μετρημένος, σοβαρός, βαρύν. φρ.: *Ἄπα-πά εἶναι κάτι ἀγριμπασιλῆδες οἱ γυιοί τῆς Ἄννεζούλας.*

Ἄλετούρανος: (ἐπίθ.) = ἄπιστος, τύραννος. (Ἀπό παραφθορά τῆς Ἰταλικῆς **lutherano** = λουτεράνο = Λουθηρανός, διαμαρτυρόμενος). φρ.: *Ἄ τόν ἀλετούρανο δέν κάθεται καθόλου νά διαβάσει (πρέπει νά σημειωθεῖ, ὅτι γιά τίς Στενιώτισσες μαννάδες ὄλοι οἱ γυιοί ἤμαστε ἀλετούρανοι).*

Ἄμακατζῆς: (ἐπίθ.) = τρακαδόρος. (Ἀπό τή Βενετσιάνικη **amaca** = ἀμάκα = μέ ἔξοδα ἄλλου, κοινῶς τράκα). φρ.: *Δέν τόν ξανακάνω παρέα τόν ἀμακατζῆ.*

Ἄμπασάδα: (οὐσ.) = ἀγγαρεία, ταπεινή δουλειά. (Ἀπό τήν Ἰταλική, **abbassare** = ἀμπασάρε = ὑποδιβάζω, ταπεινώνω).

φρ.: *Κᾶκόμα τόν ἔχει κοπέλι μονάχα νά τῆς κάνει ἀμπασάδες.*

Ἄναμκιώρης: (ἐπίθ.) = κακεντρεχής, τζαναμπέτης. (Ἐπίθ. τῆς Τουρκικῆς *anamkiör* = ἀναμκιόρ = ὁ ἀρνητής τῆς μάνας του).

φρ.: *Ἄ τό ἀναμκιώρικο μ' ἔπρηξε νε ὄσπον νά φάει.*

Ἄναιμοπύρωμα: (οὐσ.) = Ἡ ὄστρακιά. (Ἐπίθ. ἀπό συμφυρμό τῶν λέξεων *ἄνω* καί *αἰμοπύρωμα*, λόγω ἐρυθρήματος τοῦ προσώπου).

φρ.: *Πέρασενε ἀναιμοπύρωμα ὁ ἀρίζικος, γι' αὐτό εἶν' ἔτσι τά μούτρα του.*

Ἄνεκούρκουδα: (τροπ. ἐπίρ.) = Σέ στάση ἡμικαθίσματος. (Μᾶλλον πρόκειται, γιά παρομοίωση μέ τή στάση τῆς ἀνασηκωμένης ἀρκούδας).

φρ.: *Πιάστηκα ἡ ἀρίζιτη, νά στέκω οὐλη μέρα ἀνεκούρκουδα, γιά νά ξεχορτιάσω.*

Ἄνεχνυμίζομαι: (οἰκ.) = ἀνατριχιάζω, σηκώνεται ἡ τρίχα μου. (Ἐπίθ. ἀπό τή σύνθεση τῶν λέξεων *ἀνά* καί *χνυμίζομαι* = μου ἀνεβαίνουν οἱ χυμοί, σηκώνεται ἡ τρίχα μου. Ἐπίθ. πρόκειται γιά παρομοίωση μέ τά ζῶα, κυρίως τά αἰλουροειδή, πού ὅταν ἐπιτίθενται (χνυμοῦν ἢ χνυμίζουν) σηκώνεται ἡ τρίχα τους).

φρ.: *Μήν κόβεις τό χαρτόνι μέ τό μαχαίρι κι' ἀνεχνυμίζομαι ἡ Νά τῆ δεῖς μόλις μυριστεῖ ποντικό πῶς ἀνεχνυμίζεται.*

Ἄπρεζόν: (τροπ. ἐπίρ.) = σούζα, προσοχή. (Ἐπίθ. ἀπό τή Γαλλική *present* = πρεζάν = παρών)

φρ.: *Κᾶκόμα, ἄμα τοῦ μπήξει τῆ φωνή ἡ Φραεσκουλά, στέκει ἀπρεζόν μπροστά της.*

Ἄρίζικος: (ἐπίθ.) = κακότυχος. (Μεγάλη κατάχρηση τῆς λέξης καί συχνά ἔξω ἀπό τήν ἐννοιά της. Σύνθεση τοῦ στερητικοῦ *α* καί *ρίζικό* = χωρίς τύχη, κακότυχο, ἄμοιρο).

φρ.: *Ἄ τόν ἀρίζικο ἤβγαλενε τῆ φάωσα ἡ πού λές, ἀρίζικη, πῆα χτές γιά χόρτα καί δέ βροῖκα τίβοτα.*

Ἄφάντουρος: (ἐπίθ.) = ὁ τσαπατσούλης, αὐτός πού κάνει χοντροκοπιές. (Ἐπίθ. ἀπό τή σύνθεση τοῦ στερητικοῦ *αφ* καί τῆς Ἰταλικῆς *duro* = ντούρο = ἴσιος).

φρ.: *Δέν τόν ξαναπαίρνω νά μου σουβαντίσει, γιτί εἶναι πολύ ἀφάντουρος.*

Ἄχάβαδος: (ἐπίθ.) = ἀκριτόμυθος, αὐτός πού δέν ἐλέγχει τά λόγια του. (Σύνθεση τοῦ στερητικοῦ *α* καί τῆς τουρκικῆς *havas* = χάβας = μουσικός σκοπός).

φρ.: *Κᾶκόμα δέ σχένεσαι νά τόν ἀκοῦς τόν ἀχάβαδο, ὄλο ἀχάβαδιές λέει.*

- Βάθρακας:** (οὐσ.) = βάτραχος. (Ἐπί τὸ ἀρχαϊκὸν **βάθρακος**).
φρ.: *Κάτι θᾶχω, γιατί πίνω τὸ νερό σά βάθρακας.*
- Βαταλαλῶ καὶ μπαταλαλῶ:** (ρῆμα) = φλυαρῶ, καυγαδίζω μέ φωνασκίεις. (Ἐπί συμφυρμὸν τῶν λέξεσ. **βαττολογῶ** καὶ **λαλῶ** = βαταλαλῶ = φλυαρῶ).
φρ.: *Βαταλαλούσανε οὐλή νύχτα ἢ Μαρουλιῶ μέ τή Μαργαρώ καὶ δέ μ' ἀφήσανε νά κλείσω μάτι.*
- Βουρδούλακας:** (οὐσ.) = φάντασμα (πιθανόν ἀπὸ τή λέξη **βουρδούλα** = φούσκα καὶ ὄχι ἀπὸ τή Σλαβική **vrukolak** = **βρουκολάκ** = φάντασμα ἢ τὸ ἀρχαϊκὸν **βρίκελος** = τραγικὸ προσωπεῖο).
φρ.: *Ἐκεῖνα τὰ χρόνια ἤθγαινε στοῦ Μειμέτη (τοπωνυμία) ἕνας βουρδούλακας.*
- Βιρανές:** (οὐσ.) = ρεῦμα ἀέρα. (Ἐπί τήν Τουρκική **viranes** = βιρανές = οἰκόπεδο, ἀλάνα).
φρ.: *Ἦκατσενε ἄρωμένος στό βιρανέ κι' ἄρπαξενε πόντα ἢ σοῦχω πει κουτρουλό νά μή στέκεις ἄρωμένος στίς βιρανέδες.*
- Βουτσι:** (οὐσ.) = βαρέλι. (Παραφθορά τῆς λέξεσ βυτίο, βούτα).
φρ.: *Ἐπί τὸ πολὺ φαῖ ἔχει γίνει σά βουτσι.*
- Γαλλική:** (οὐσ.) = Ἡ σύφιλη καὶ κατ' ἐπέκταση ὅλα τ' ἀφροδίσια νοσήματα.
φρ.: *Κᾶκόμα Ἄσημνιῶ, μή γίνει λόος, αὐτός ἔχει σαπίσει ἀπὸ τίς Γαλλισές.*
- Γεβεντίζω:** (ρῆμα) = διαπομπεύω, διασύρω τήν ὑπόληψη. (Ἐπί τή Γαλλική **gibet** = **ζιμπέτ** = εἶδος σταυροῦ ἢ ἰκρίωματος διαπόμπευσης κοινῶν γυναικῶν καὶ μαγισσῶν κυρίως τόν Μεσαίωνα).
φρ.: *Ἐκούς ἐκεῖ ἢ γεβεντισμένη νά μου κατηγορήσει τήν κόρη μου. (Βλέπε καὶ τή σχετική παροιμία).*
- Γέβεντο:** (οὐσ.) = μπομπή, κάζο, φιάσκο, ζημιᾶ. (Ἐπί τήν ἴδια Γαλλική λέξη, ὅπως καὶ τὸ παραπάνω ρῆμα **γεβεντίζω**).
φρ.: *Ἐστερα ἀπὸ τὸ γέβεντο ποῦπαθενε δέν ἔχει μουτρα νά βγεῖ στό μείντάνι.*
- Γέρος:** (οὐσ.) = ὁ τηγανίτης. (Ἐπί ἔπειδή δέν φουσκώνει ὅπως ὁ λουκουμάς, πού γίνεταί μέ μαγιά, ἀλλά μένει ζαρωμένος σά γέρος).
φρ.: *Μᾶς ἤκαμενε κάτι γέροι στή βεγγέρα (βετζέρα) ἢ Σοφία, ὄνειρο!*
- Γκελίρι:** (οὐσ.) ὑλικὸ ἀγαθὸ, εἰσόδημα. (Ἐπί τήν Τουρκική **gelir** = **γκελίρ** = εἰσόδημα).
φρ.: *Τῆς κουβάλησενε πιά τοῦ κόσμου τὰ γκελίρια ἀπὸ τήν Ἄργεντίνα.*

Γκλαβαρώνω: (ρῆμα)= ξεχειλίζω. (Ἐπίθ. Ἀπό τή Σλαβική **glava**= γκλάβα= κεφαλή).

φρ.: *Δέ σοῦπα νά μὴν τό γκλαβαρώσεις τό μπουγέλο;*

Ἐπίσης: *Δέν κόβει ἡ γκλάβα του, δέν τά παίρνει ἡ γκλάβα του, θά σοῦ σπάσω τή γκλάβα σου.*

Γλαντί: (ἐπίθ.)= ἀδύνατος (πρός τό παρόν ἢ ἔτυμολογία ἀπροσδιόριστη).

φρ.: *Ἀπό τήν ἀφαγιά ἔχει γίνει σά γλαντί.*

Δισπεράρηση: (οὐσ.) ἐνόχληση, ταλαιπωρία. (Ἐπίθ. Ἀπό τήν Ἰταλική **disperare**= ντισπεράρε= ἀπελπίζω, ἐνοχλῶ).

φρ.: *Ἀπό τή δισπεράρηση τοῦ κουκίτη ἤπαθενε κήλη.*

Ζαΐφης: (ἐπίθ.) ἀσθενικός, ἀρρωστίαρης. (Ἐπίθ. Ἀπό τήν Τουρκική **Zayif**= ζαΐφ= καχεκτικός).

φρ.: *Μ' ὄλο πού τρώει τό σκασμό τό ζαΐφικο δέν παίρνει τ' ἀπάνω του.*

Ζαμπαράς: (ἐπίθ.)= αὐτός πού δέν ἀφήνει γυναίκα ἤσυχη καί τό παίζει Δον-Ζουάν, κοινῶς γκομενάκιας. (Ἐπίθ. Ἀπό τήν Τουρκική **Zambaras**= ζαμπαράς= γλεντζές καί γυναικάς).

φρ.: *Πολύ τό ζαμπαρά κάνει καί θά τό φάει τό κεφάλι του.*

Ζαμπαρίζω: (ρῆμα)= γκομενίζω σκανδαλωδῶς καί συνέχεια. (Ἐπίθ. Ἀπό τήν ἴδια παραπάνω Τουρκική λέξη).

φρ.: *Δέν κάνει ἄλλη δουλειά ἀπό τό νά ζαμπαρίζει.*

Ζαβλακωμένος: (ἐπίθ.)= αὐτός πού κάθεται συμμαζεμένος καί σά χαμένος ὑπό τήν ἐπίδραση ἀρρώστιας ἢ κούρασης, ἠλίθιος. (Ἐπίθ. Ἀπό τό ρῆμα **ζαβλακώνομαι**, πού γίνεται ἀπό συμφυρμό τῶν **ζαβώνομαι** καί **βλακώνομαι**).

φρ.: *Σά ζαβλακωμένο σέ βλέπω, τί ἔχεις;*

Ζούρης: (ἐπίθ.)= κοντός, ἀχαμνός, ζαρωμένος. (Ἐπίθ. Ἀπό τό ρῆμα **ζαρώνω**).

φρ.: *Δέ φτάνει ποῦναι ἕνας ζούρης, θέλει νά κάνει καί τό ζόρικο.*

Θέρμη καί Θέρμες: (οὐσ.) ἐλονοσία. (Ἐπίθ. Ἀσφαλῶς ἡ λέξη προέρχεται ἀπό τόν ὑψηλό πυρετό, πού, ἂν καί περιοδικός, κατέτρωγε τόν ἀσθενή).

φρ.: *Ἐχει λιώσει ὁ ἀρίζικος ἀπό τίς θέρμες.*

Ἰκράμια: (οὐσ.)= Κεράσματα, περιποιήσεις, δεξίωση. (Ἐπίθ. Ἀπό τήν

Τουρκική **ikram** = ικράμ = κέρασμα. Ἐχρησιμοποιεῖτο πάντοτε ἄκλητο στὸν ἴδιο ἀριθμὸ καὶ πτώση).

φρ.: *Μετά τὸ γάμο τούς κάμανε καὶ τὰ ικράμια.*

Ἰμελο: (ἐπιθ.) = ἀποβλακωμένος, ἠλίθιος. (Ἀπὸ παραφθορά τῆς Ἰταλικῆς **mellone** = μελόνε = πεπόνι, ἠλίθιος. Ἐχρησιμοποιεῖτο ἄκλητο καὶ πάντοτε στό οὐδέτερο).

φρ.: *Δέν κάνει γιά τίβοτα τὸ ἴμελο.*

Κάθικα: (οὐσ.) = τὸ στεγασμένο μέρος τοῦ κοτετσιοῦ, πού ἔκλειναν τίς κότες τὸ βράδυ. (Ἀπὸ τὸ **καθίζω**).

φρ.: *Ἦκαμενε καινούργια πόρτα στήν κάθικα γιά νά μή μπαίνουννε οἱ ἔτοῦλοι (κουνάβια).*

Καϊλεύομαι: (ρῆμα) = ἀντέχω, ἀνέχομαι (Ἀπὸ τὸ **καῖλι** καὶ **καῖδι** = καύσιμο, κάψα παράγωγα τοῦ ρήματος **καίω**. Φανερὴ εἶναι ἡ μετεφορικὴ ἔννοια).

φρ.: *Δέν τὸ καϊλεύομαι, νά πάω στό χορὸ καὶ νά μή χορέψω.*

Κακνί: (οὐσ.) = τὸ κοριτσάκι (Ἀπὸ παραφθορά τῆς Ἰταλικῆς **ca-gna** = κάνια = σκύλα).

Πρόκειται γιά παρομοίωση τῶν μικρῶν κοριτσιῶν μέ τὰ χαριτωμένα σκυλάκια).

φρ.: *Νά χαρῶ ἄγω κάτι κακνιά ἢ ποῦ πᾶνε τὰ κακνιά στολισμένα;*

Κακό σπειρί: (οὐσ.) ψευδάνθρακας. (Ἐπειδὴ ἔχει τὰ χαρακτηριστικά ἐνός μεγάλου σπειριοῦ).

φρ.: *Κᾶκόμα ἤθγαλενε τὸ κακό σπειρί καὶ τὰ κουβάλησενε.*

Κανάγιας: (ἐπίθ.) = κάθαρμα, ἀπατεώνας. (Ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ **canaglia** = κανάλγια = κάθαρμα, ὄχλος).

φρ.: *Ἄμα τότε πιάσω σὰ χέρια μου τὸν κανάγια, θά τότε γδάρω.*

Καπαρντίζω: (ρῆμα) = φουσκώνω. (Ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ **kabariyogum** = καμπαρίγορουμ = φουσκώνω καὶ τὸν ἀόριστο **kabardim** = καμπαρντίμ = ἐφούσκωσα).

φρ.: *Μοῦ καπαρντίσανε τὰ κουλούρια κι ὁ φοῦρνος ἀκόμα δέν εἶναι ἔτοιμος ἢ κῦττα πῶς καπαρντίσανε τὰ μαουλά της ἀπὸ τὴν καλοπέραση.*

Καπιτάρω: (ρῆμα) = συμβαίνω, πέφτω. (Ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ **capitare** = καπιτάρε = συμβαίνω, πέφτω).

φρ.: *Δέ μοῦ ξανακαπιτάρησενε τέτοιο πράμα.*

Καρατάρω: (ρῆμα) = ὑπολογίζω, χαρακτηρίζω. (Ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴ

carattere= καράτερε= χαρακτήρας, γραφή. Είναι φανερό, ότι και η Ίταλική έχει Έλληνική προέλευση).

φρ.: *Δέν τά καρατάρησες καλά τά πράματα ἢ ἐγώ τότε καρατάρησα ἀπό τήν πρώτη στιγμή.*

Κιάρο: (ἐπίθ.)= καθαρό, διαυγές. (Ή από τήν Ίταλική **chiaro**= κιάρο= διαυγής).

φρ.: *Μοῦ ἤφερενε ἓνα λάδι κιάρο, σκέτο νερό.*

Κογιονάρω: (ρῆμα)= εἰρωνεύομαι, πειράζω, κοροϊδεύω. (Ή από τήν Ίταλική **coglionare**= κολγιονάρε= κοροϊδεύω).

φρ.: *Σταμάτα νέ με κογιονάρεις, γιατί δέ θά τά πᾶμε καλά.*

Κολντομίρι: (οὖσ.)= σιδερένια ἀμπάρα. (Ή από τήν Τουρκική **kolde-mir**= κολντεμίρ= σιδερένιο χέρι, ἀμπάρα).

φρ.: *Ήγώ, θνατέρα, πρίν τσοιμηθῶ, βάνω πάντα καλοῦ-κακοῦ τό κολντομίρι.*

Κοριόζικα: (ἐπίθ.)= ἀκαταλαβίστικα, καλαμπούρια. (Ή από τήν Ίταλική **curioso**= κουριόζο= περιεργος, παράξενος).

φρ.: *Δέν τά καταλαβαίνω τά κοριόζικα πού μοῦ λές ἢ μᾶς εἶπενε κάτι κοριόζικα, πού σκάσαμε στά γέλια.*

Κουλαντρίζω: (ρῆμα)= μεταχειρίζομαι. (Ή από τήν Τουρκική **kullaniyorum**= κουλανίγορουμ= μεταχειρίζομαι καί κυρίως ἀπό τόν ἀόριστο **kullandim**= κουλαντίμ= μεταχειρίστηκα).

φρ.: *Τί μοῦ κουλαντρίζεις τόσην ὥρα, γιά κοροῖδο μέ περνᾶς;*

Κούνα: (οὖσ.)= μεγάλη κωνική ἀνθοδέσμη, πού εἶχε συνήθως ἓνα μεγάλο ἄσπρο κρίνο στήν κορυφή. (Ή από τήν Ίταλική **cuneo**= κούνεο= σφήνα, κῶνος ἢ κι ἀπό παραφθορά τῆς Έλληνικῆς **κῶνος**, ἀλλά μᾶλλον ἀπίθανο).

φρ.: *Ήκαμα μιά κούνα, νά στείλω τοῦ ἀνηψιοῦ μου.*

Κουντουρντίζω: (ρῆμα)= κάνω φασαρία, τά κάνω ἄνω-κάτω. (Ή από τήν Τουρκική **kuduruyorum**= κουντουρούγορουμ= λυσῶ καί ὁ ἀόριστος **kudurdım**= κουντουρντίμ= ἐλύσαξα).

φρ.: *Κατακουντουρντίσανε χτές τό βράδυ στίς ἀρραβῶνες τοῦ Νικολοῦ.*

Κουντουρντιτιό: (οὖσ.)= φασαρία, ἀναταραχή. (Ή από τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα **κουντουρντίζω**).

φρ.: *Ήπό τό πολύ κουντουρντιτιό δέ μ' ἀφήσανε, νά κλείσω μάτι οὔλη νύχτα.*

Κουντοῦτο: (οὖσ.)= ὁ σκεπασμένος νεχητός (ὄχετός), ὕδαταγωγός, ἀγωγός λυμάτων.

(Ή από τήν Ίταλική **condotto**= κοντότο= σωλήνας νεροῦ, ἀγωγός ὑγρῶν).

φρ.: *Είδα κι' ήπαθα, ώσπου νά ξεφράξω τό κουντουτο.*

Κουράρω: (ρῆμα)= περιθάλλω, θεραπεύω. (Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *curare*= κουράρε= φροντίζω, θεραπεύω).

φρ.: *Μέ τόν τύφο μέ κουράριζενε ὁ Παρόδος ἤ εἶναι κατάκοιτος καί δέν ἔχει κανένανε, νά τότε κουράρει.*

Κουσέλι: (οὐσ.)= κακογλωσσιά, κουτσομπολιό. (Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *κουσελεύω*= διαδίδω κακογλωσσιές. Δέν ἀναφέρεται στίς πηγές ξενική προέλευση).

φρ.: *Δέν ἀδειάζει ἀπό τό κουσέλι οὔτε νά μαρέψει. (μαῖρέψει, μαγειρέψει).*

Κουσελιάρης: (ἐπίθ.)= κακόγλωσσος, κουτσομπόλης.

φρ.: *Μή τόν θαρρεύεσαι τόν κουσελιάρη.*

Κουσουμάρω: (ρῆμα)= χρησιμοποιοῦ, καταναλίσκω. (Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *consumare*= κονσιουμάρε= καταναλίσκω).

φρ.: *Ἐγώ στή σόμπα κουσουμάρω λάϊνα.*

Λάϊνο: (οὐσ.)= τό δέντρο ἤ ἔληά (Παραφθορά τῆς λέξης *ἐλαιώνας* καί συνεκδοχή).

φρ.: *Ἦφερα ἔνανε ἀπό τά Φάλικα, γιά νά μοῦ κλαδέψει τά λάϊνα.*

Λαλόφωνος: (ἐπίθ.)= αὐτός πού ἔχασε τή φωνή του ἀπό βαριά ἀσθένεια ἤ ὑψηλό πυρετό. (Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *λαλόφωνος* ἀπό τῶν λέξεων *ἄλαλος* καί *φωνή*).

φρ.: *Ἦπεσενε κᾶκόμα λαλόφωνος ἀπό τόν πυρετό.*

Λούρδα: (ἐπίθ.)= ἡ γυναίκα πού δέν ἔχει ἀναστολές, ἀλλά τῆς ἀρέσει νά φλερτάρει καί εἶναι μέσα σ' ὄλα. (Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *lurinda*= λούριντα= βρωμερή).

φρ.: *Εἶναι καλό κορίτσι, δέν λέω, ἀλλά πολύ λούρδα βρέ παιδί μου.*

Μαξούλι: (οὐσ.)= ὑλική ἀπολαυή, οἰκονομικό συμφέρον. (Ἐπί τῆν Τουρκικήν *mahsul*= μαξούλ= σοδεά).

φρ.: *Ὅσο ἔχει καί βυζαίνει τό μαξούλι, δέν ξεκολλάει ἀπό τά πεθερικά του.*

Μακελλίνη: (οὐσ.)= πρόχειρη πόρτα ἀπό ὀριζόντιους καί διαγώνιους κορμούς, πού τοποθετοῦσαν σ' ἀμπέλια καί στά βοσκοτόπια. (Ἐπί τῆν λέξη *μάκελλον*= περιφραγμένος τόπος. Ἐπί τῆν Ἰταλικήν *macellum*= μάκελλουμ).

φρ.: *Σπάσανε τά κουτρουλά τῆς Ἀσημνιῶς τῆ μακελλίνη καί φῦανε οἱ γίδες.*

Μούτουλας: (ἐπίθ.)= ἀκοινωνήτος, σκοτεινός, μισάνθρωπος. (Πρό-

κειται για παρομοίωση μέ τις σκοτεινές τρύπες, πού υπήρχανε στίς οικοδομές, γιά νά τοποθετοῦν τά ὀριζόντια δοκάρια γιά τίς σκαλωσιές και πού λεγότανε **μουτούλοι**. Ἐπειδή δέ, γιά λόγους οἰκονομίας, ἡ πεινή πλευρά τῶν σπιτιῶν παρέμενε ἀσουδάντιστη (ἀτελής), οἱ μουτούλοι ἔχασκαν σκοτεινοί γεμάτοι ποντίκια και κουκουδάγιες. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐτυμολογία τῆς λέξης **μούτουλας** μάλλον εἶναι παραφθορά τῆς Ἰταλικῆς **mutilo**= μούτιλο= ἀτελής).

φρ.: Ἄπα-πα, ἀρίζικη, τό θάψανε τό κορίτσι μ' αὐτόνε τό μούτουλα, πού τῆς δώσανε.

Μπαϊλντίζω: (ρῆμα)= πεθαίνω ἀπό κούραση. (Ἀπό τόν Τουρκικό ἄοριστο **bayıldım**= μπαγιλντίμ= ἐλιποθύμησα).

φρ.: Μπαϊλντίσα οὔλη μέρα μέσα στό καιλι, νά χτίσω τήν παραβολή στοῦ Σαρά (τοπωνυμία).

Μπαϊλντισμένος: (ἐπίθ.)= κατάκοπος, ψόφιος στήν κούραση. (Ἀπό τήν ἴδια Τουρκική λέξη μέ τό **μπαϊλντίζω**).

φρ.: Ἦρθενε καταμπαϊλντισμένος ἀπό τό χτήμα.

Μπαϊρι: (ἐπίθ.)= Τό μή ποτιστικό χωράφι και γενικά τά ἄγρια κοκκινοχώματα. (Ἀπό τήν Τουρκική **bayir**= μπαϊρ= κατηφόρα).

φρ.: Ἡ πατάτα θέλει ἀμμουδοχώματα, δέν κάνει σέ μπαϊρια.

Μπεξερίζω: (ρῆμα)= πετυχαίνω. (Ἀπό τήν Τουρκική **becerdim**= μπεξερντίμ= ἐπέτυχα).

φρ.: Αὐτός καταμπεξέρισενε στήν Ἀμερική.

Μπεξέρι: (οὐσ.)= ἐπιτυχία, προκοπή. (Ἀπό τήν ἴδια Τουρκική λέξη τοῦ μπεξερίζω).

φρ.: Τάδαμε κι' αὐτουνοῦ τά μπεξέρια του και τίς προκοπές του (εἰρωνικά).

Μπεγεντιῶ και μπεγεντίζω: (ρῆμα)= προσφέρω γλυκά και κέρασματα. Ἀπό τόν ἄοριστο τῆς Τουρκικῆς **begendim**= μπεγεντίμ= μου ἄρεσε).

φρ.: Τί σᾶς μπεγεντίσανε σῆς Φραεσκούλας;

Μπεγεντίδι: (οὐσ.)= κέρασμα (κυρίως γλυκά). (Ἀπό τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα **μπεγεντίζω**).

φρ.: Μᾶς βγάλανε κᾶκόμα τοῦ κόσμου τά μπεγεντίδια. (Πολλές φορές λέγανε **μπεγέντια**).

Μπιτίζω: (ρῆμα)= ἀδυνατῶ, φθίνω. (Ἀπό τήν Τουρκική **bitti**= μπιτί= τέλος).

φρ.: Ἐχει μπιτίσει ἀπό τήν πολλή δουλειά.

Μπλόκος: (οὐσ.)= φάκελος ἀλληλογραφίας. (Ἀπό παραφθορά τῆς Ἰταλικῆς **blocco**= μπλόκο= ἀποκλεισμός, σημειωματάριο).

φρ.: *Ἦφερα τό μπλίκο, γιά νά μοῦ γράψεις τήν ἀντρέσσα.*

Μπούλμπερη: (οὐσ.= σκόνη. (Ἐπί τοῦ μεσαιωνικοῦ **πούλδερης**= σκόνη, παράγωγο τοῦ Λατινικοῦ **pulvis-eris**= σκόνη.

φρ.: *Ἄμα ψοφήσω ἄγώ στάχτη καί μπούλμπερη νά γίνουνε οὔλα.*

Μπουνταντίζω: (ρῆμα)= πανικοβάλλω, θορυβῶ κάποιον, τόν πελαγώνω. (Ἐπί τήν Τουρκική **buduyorum**= μπουντούγορουμ= κλαδεύω καί ὁ ἀόριστος **budundim**= μπουντουντίμ= ἐκλάδεψα. Εἶναι φανερή ἡ μεταφορική χρήση τῆς Τουρκικῆς λέξης, πρᾶγμα πού συνηθίζεται καί μεταξύ τῶν Τούρκων).

φρ.: *Κουβαληθήκανε οὔλοι μαζί μεσημεριάτικα καί μέ μπουνταντίσανε ὡσπὸν νά τοὺς χορτάσω.*

Μπουσουνάρα: (οὐσ.)= ἡ μεγάλη βρύση. (Ἐπί τήν Ἰταλική **buzzunara**= μπουζουνάρα= μεγάλη φιάλη).

φρ.: *Ἦσπασενη ἡ κοψά κι ἤτρεχενη οὔλη νύχτα ἡ μπουσουνάρα μέσα στήν ἀλλή.*

Μπουσουρντίζω: (ρῆμα)= καταβρέχω, ψεκάζω. (Μᾶλλον προέρχεται κι αὐτό ἀπὸ τήν Ἰταλική λέξη **μπουσουνάρα**).

φρ.: *Γιά νά πιτύχουνη τά καλσοῦνια στό ζαχάρωμα, θέλει νά τά μπουσουρντίζεις πρώτα καλά μ' ἀνθόνερο.*

Μπροστίζω: (ρῆμα)= τόν βάζω μπροστά, τόν ἐπιπλήττω, τόν μαλώνω. (Ἐπί τοῦ ἐπίρρημα **μπροστά**).

φρ.: *Τόνε μπροστίσανε πολύ ἄσκημα.*

Νεμπούσου:= ποῦχες τά μάτια σου, ποῦχες τό νοῦ σου; (Ἐρώτηση ὑπὸ μορφῇ ἐπίπληξης ἀπὸ συμφυρμό καί παραφθορά τῶν λέξεων **ἔ + μά + ποῦ + 'σου**);

φρ.: *Νεμπούσου ἀκόμα σά στραβός ἦπες καί κουτούλησες;*

Νταγιαντῶ καί ταγιαντίζω: (ρῆμα)= ἀνέχομαι, ἀντέχω. (Ἐπί τήν Τουρκική **dayaniyorum**= νταγιανίγορουμ καί ὁ ἀόριστος **dayandim**= νταγιαντίμ= ἄντεξα).

φρ.: *Δέ νταγιαντῶ πιά αὐτό τόν πονόδοντο ἢ δέν τόνε νταγιαντῶ πιά αὐτό τόν ἀλετούρανο.*

Νταμουλάς: (οὐσ.)= συγκοπή, συμφόρηση, ἐγκεφαλικό ἐπεισόδιο. (Ἐπί τήν Τουρκική **damla**= νταμλά= συγκοπή).

φρ.: *Ἦπαθενη νταμουλά καί τά κουβάλησανε ἡ Νταμουλιά στηνε μέσα στά νιάτα του ἀπὸ τό φαοπότι.*

Ντραλά: (οὐσ.)= ἡ ζαλάδα, τό βαρὺ κεφάλι. (Ἐπί τὸ ρῆμα **ντραλίζομαι** καί μεσαιωνικό **τραλίζομαι**= ζαλίζομαι).

φρ.: *Εἶχα κάτι ντραλές ἀπὸ τό πρωί σήμερα.*

Ντριάδι: (οὐσ.)= κρημνός (γκρεμός). Ίσως εἶναι παραφθορά τῆς λέξης: ἄντρον - ἀντριαδί - ντριαδί).

φρ.: *Θά γκρεμοτσακιστοῦνε τὰ κουτρουλά, πού γυρίζουνε γιά φωληές στά ντριαδία.*

Ὁμορφοταρίζω: (ρῆμα)= ὠραιοποιῶ, στολίζω, κάνω πιδ ὠραῖο. (Ἐπίθ. τόν συγκριτικό βαθμό τοῦ ἐπιθέτου **ὁμορφος**).

φρ.: *Γιά πού ὁμορφοταρίστηκες πρωί-πρωί;*

Ὁρδινιά: (οὐσ.)= δῶρο γάμου. (Ἐπίθ. τήν Ἰταλική **ordine**= ὄρντινε= τάξη, ἐντολή, τακτοποίηση).

φρ.: *Ἀκόμα δέ φύανε οἱ ὄρδινιές ἀπό τοῦ γαμπροῦ. (Συνηθιζότανε ἡ ὁμαδική μεταφορά τῶν δώρων τοῦ γάμου ἀπό τό σπίτι τοῦ γαμπροῦ στό σπίτι τῆς νύφης, ὅπου γινότανε ἡ στέψη).*

Παβόρος: (ἐπίθ.)= φόδητρο, συνήγορος. (Ἐπίθ. τήν Ἰταλική **pa-ura**= παούρα= φόδος, τρόμος).

φρ.: *Κουδάλησενε κι' ἐκείνη τή λούρδα τήν ἀδερφή του γιά παβόρο.*

Παγιαυλός: (ἐπίθ.)= σπαστικός, παραμορφωμένος. (Ἐπίθ. παραφθορά τῆς λέξης **πλαγιάυλος** - **παγιαύλι**= εἶδος φλογέρας. Ἐδῶ πρόκειται ἀσφαλῶς γιά παρομοίωση).

φρ.: *Αὐτή εἶχενε κάμει ἕνα παιδί παγιαυλό.*

Παραλοῖζω καί **Παραλογιάζω:** (ρῆμα)= χάνω τὰ λογικά μου κυρίως ἀπό φόβο. (Ἐπίθ. ἀσφαλῶς εἶναι παράγωγα τοῦ **παράλογος** καί **παράλοος**= αὐτός πού ἔχει παραβεῖ τή λογική).

φρ.: *Ἄσ'τα, ἀρίζικη, ἀπόψε παραλόγιασα ἀπό τό φόβο μου μέ κείνη τή βρωμόγατα.*

Παραστολιάζω: (ρῆμα)= τὰ χάνω, χαζεύω, στέκω σά βλάκας. (Ἐπίθ. τόν ρῆμα **παραστελλω**= ἀκρωτηριάζω, παραμορφώνω. Γίνεται ἀσφαλῶς μεταφορική χρήση τῆς ἐννοίας).

φρ.: *Ἄπ' τό πρωί ὡς τό βράδυ παραστολιάζει καί δέν κάνει μιᾶς πεντάρας δουλειά.*

Παραστόλι: (ἐπίθ.)= χαζός, ἀποβλακωμένος (εἶναι παράγωγο τοῦ **παραστολιάζω**).

φρ.: *Ἄπ' τό πολύ διάβασμα ἔχει γίνει σάν παραστόλι.*

Παρασυνεικιάζω: (ρῆμα)= ἔχω παραισθήσεις. (Ἐπίθ. τή σύνθεση τῆς πρόθεσης **παρα** καί τοῦ **συνεικιάζω**= φρονῶ καλῶς, συνειδητοποιῶ).

φρ.: *Ὁ Νικολός παρασυνεικίασενε πάλι στό ρέμα τοῦ Καραβᾶ καί τοῦ φάνημενε, πῶς χορεύανε νεραῖδες. (Συνηθισμένο φαι-*

νόμενο τῆς ἐποχῆς κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ ἄγριου μεθυσιοῦ καί τῆς πρὸληψης).

Παρτικουλάρω: (ρῆμα)= ὑπερασπίζομαι, ὑποστηρίζω. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς **particolare**= παρτικολάρε= ἰδιαίτερος).
φρ.: Ἄκου νά σοῦ πῶ, σταμάτα νά τό παρτικουλάρεις τό κοπρόσκυλο.

Πελάρω: (ρῆμα)= περιποιούμαι, φροντίζω, περιθάλλω. (Διπλή ἐτυμολογική ἐξήγηση: Ἐκ τῆς ἀρχαίας λέξεως **πελάζω**= εἶμαι πλησίον, παραστέκω ἢ ἀπό μεταφορική χρῆση τῆς Ἰταλικῆς λέξεως **pelare**= πελάρε= μαδῶ πούπουλα. Ἡ δευτέρα ἀποψη στέκει καλύτερα).
φρ.: Τόνε πελάρει πιά ἡ κόρη του σά μωρό.

Περιβλομένη: (οὐσ.)= ἡ κατάρα. (Εὐφημιστική χρῆση τῆς λέξεως **περιευλογημένη**).
φρ.: Μοῦ κλέψανε τά πορτοκάλια, ἀλλά τούς ἤθαλα κι' ἐγώ κάτω περιβλομένης!

Πεσκίρι: (οὐσ.)= προσόψιο, πετσέτα. (Ἐκ τῆς Τουρκικῆς **peskir**= πεσκίρ= πετσέτα).
φρ.: Τήν ξέρω τήν παστρικομουρδάρα, μέ τό πεσκίρι τῆς μουσουλμανικῆς σκουπίζει καί τά πόδια της.

Πικάζω: (ρῆμα)= παίρνω εἶδηση, ἀντιλαμβάνομαι. (Ἐκ τῆς μεταφορικῆς χρῆσης τῆς Ἰταλικῆς **picca**= πικά= λόγχη).
φρ.: Νά πάρει ἡ ὀργή δέν τό πικάσα καθόλου.

Πικάρω: (ρῆμα)= ἐνοχλῶ, ἐξερεθίζω κάποιον, τόν κεντῶ. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς **picca**= πικά= λόγχη).
φρ.: Σταμάτα νά τόνε πικάρεις, γιατί θά τό φᾶς τό κεφάλι σου.

Ρεντίκουλο: (ἐπίθ.)= γελοῖος, ρεζίλης (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς **redicolo**= ριντίκολο= γελοῖος).
φρ.: Ἐχει γίνει πιά ρεντίκουλο μ' αὐτάδα καί μ' αὐτάδα πού κάνει.

Ρεποζάρω: (ρῆμα)= ξεκουράζομαι. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς **riposare**= ριποζάρε= ἐπαναθέτω, ἡσυχάζω).
φρ.: Ἄντε ξάπλωσε, νά ρεποζάρεις λιγάκι.

Ρίγλο: (ἐπίθ.)= κανονικό. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς **regolo**= ρέγκολο= κανόνας, ρίγα).
φρ.: Εἶπα νά τό φέρης ρίγλο τό μπουγέλο κι' ἐσύ τό γκλαδάρωσε.

Σαγρί: (ἐπίθ.)= δουλευτής. (Ἀπό τήν Ἰταλική **sagri**= σαγκρί= δέρμα σκυλόφαρου. Ἐδῶ μᾶλλον πρόκειται γιά συνεκδοχή καί παρομοίωση μέ τό σκληρό πετσί τοῦ σκυλόφαρου, πού κι αὐτό ἔχει μεγάλη ἀντοχή καί δύναμη, ἀντί τοῦ ἴδιου τοῦ σκυλόφαρου).

φρ.: *Ἐγώ, κᾶκόμα Ρηνιώ, παίρνω γιά τό σκάψιμο τόν Κωσταντή πού'ναι σαγρί στή δουλειά.*

Σακραμπιάζομαι: (ρῆμα)= εἶμαι βαρύθυμος, κατσουφιάζω, συννεφιάζω. (Ἀπό μεταφορική χρήση καί παραφθορά τοῦ συμφυροῦ τῶν Ἰταλικῶν λέξεων **sagra** (ἀρχ. **sagra**)= σάγκρα= θυσία, πανηγύρι, ἑορτή καί **nebbia**= νέμπια= ομίχλη, σκότος. Περιπου σάν τό σημερινό: «μοιάζεις μέ συννεφιασμένη Κυριακή»).

φρ.: *Πολύ σακραμπιασμένο σέ βλέπω σήμερα.*

Σαράϊ - βαρδί: (τροπ. ἐπίρ.)= ὄλοι μαζί, οἰκογενειακῶς. (Ἀπό τήν Τουρκική φράση **saray - vardi**= σαράϊ - βάρντι= ἔχει σπίτι. Εἶναι καταφανής ἡ μεταφορική χρήση τῆς Τουρκικῆς φράσης).

φρ.: *Μοῦ κουβαληθήκανε μεσημεριάτικα τά ξαδέφια μου σαράϊ-βαρδί καί μέ μπουνταντίσανε.*

Σαστίζω: (ρῆμα)= τά χάνω ἀπό ψυχική κυρίως ταραχή, ἡ ψυχική κόπωση. (Ἀπό τόν Τουρκικό ἀόριστο **sastim**= σαστίμ= ἔταράχθηκα ψυχικά).

φρ.: *Σάστισα, ἀρίζικη, ἅμα τ' ἄκουσα ἢ δέν κάνει γιά τίποτα τό σαστισμένο.*

Σαφαλάδα: (οὐσ.)= συφιλίδα. (Πρόκειται γιά παραφθορά τῆς λέξης **συφιλίδα**, ἡ ὁποία ἐμάστιζε κυριολεκτικά τίς ναυτικές περιοχές τῆς Ἄνδρου).

φρ.: *Ἔχει τέτοια σαφαλάδα, Ἀντριγιάννα μου, στό μυαλό του, πού δέν ξέρει πιά οὔτε τί λέει οὔτε τί κάνει.*

Σέντια: (οὐσ.)= φορεῖο. (Ἀπό τήν Ἰταλική **sedia**= σέντια= ἔδρα, κάθισμα).

φρ.: *Τοῦ ῥθενε νταμουλάς καί τότε πίανε πέρα (Ἀθήνα) μέ τή σέντια.*

Σκαπετίζω: (ρῆμα)= βρίζομαι, ξεφεύγω. (Ἀπό τήν Ἰταλική **scappata**= σκαπάτα= διαφυγή, σκάσιμο).

φρ.: *Πῶς σκαπετίσατε ἄδῶ πάνω; ἢ πῶς σου σκαπέτισενε ἐσέ-νανε αὐτή ἡ ἱστορία;*

Σκολίδα: (οὐσ.)= ἡ ὄχιά. (Ἴσως παράγεται ἀπό τό ἐπίθετο **σκολιός**= ἐπικίνδυνος, πονηρός).

Φρ.: *Δέν μπορεῖ ἄ δέ χύσει τό φαρμάκι της ἡ σκολίδα ἡ Φραγκούλα.*

- Σκομπολιθροῦ:** (ἐπιθ.)= παιχνιδιάρα, ἀνήσυχη, πηδηχτούλα, ἄταχτη, ταραξίας. (Παρομοίωση μέ τό συνώνυμο μικροσκοπικό πουλάκι, τοῦ ὁποίου πάλι τό ὄνομα προέρχεται ἀπό τήν Ἰταλική *scompiglio*= σκομπίλιο= ταραχή, ἀταξία).
φρ.: *Ἄ τή σκομπολιθροῦ ἀπ' τό πρωί ἴσαμε τό βράδυ σαλτάρει καί δέν παλουκώνεται οὔτε στιγμή.*
- Σκροπαλευροῦ:** (ἐπίθ.)= σπάταλη. (Ἐπί το θέμα *σκορπ-* ἢ *σκροπ-* τοῦ ρήματος *σκορπ-ῶ* ἢ *σκροπ-ῶ* καί *ἀλευράς* ἢ *ἀλευροῦ*).
φρ.: *Ἄπα-πα, Φλορέζα μου, αὐτήνε τή σκροπαλευροῦ θά κάμεις νύφη;*
- Σκυλακκιάζω:** (ρῆμα)= μαζεύομαι, ἡσυχάζω, κοιμοῦμαι. (Μεταφορική χρήση τοῦ συμφυροῦ τῶν λέξεων *σκύλος* καί *λακκί*=μαντρί).
φρ.: *Ἄντε νά σκυλακκιάσεις καί γυρίζεις στίς δρόμοι ἀπό τό πρωί ἢ συνέχεια τρεχοβολᾷ καί δέ σκυλακκιάζει καθόλου.*
- Σμπαράλια:** (Τροπ. ἐπίρ.)= ρημάδια, γυαλιά – καρφιά. (Ἐπί τήν Ἰταλική *sbaraglio*= σμπαράλιο= σκόρπισμα).
φρ.: *Χτές τό βράδυ μεθοκοπήσανε στοῦ Μπαμπίλια τόν καφενέ καί τά κάμανε σμπαράλια.*
- Σμπιρολοῦ:** (ρῆμα)= λέω πικρά καί φαρμακερά λόγια. (Ἐπί μεταφορική χρήση σάν πρῶτο συνθετικό τῆς Ἰταλικῆς *sbirro*= σμπίρο= ἀστυνομικός ὑπάλληλος. Εἶναι καί μιᾷ ἀπόδειξη, ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξαν φιλικές οἱ σχέσεις ἀστυνομίας καί πολίτη).
φρ.: *Ἦρθενε πρωί-πρωί ἢ φιδόνα, νά μέ σμπιρολοῦσει.*
- Σπιρόλοο:** (οὐσ.)= ἡ φαρμακογλωσσιᾶ. (Ἐπί τήν ἴδια ρίζα μέ τό ρῆμα *σμπιρολοῦ*).
φρ.: *Δε μποροῦσενε νά μὴν τό πετάξει τό σπιρόλόο της ἢ σκολίδα.*
- Σούσουρο:** (οὐσ.)= δυσφημιστικός ψίθυρος. (Ἐπί τήν Ἰταλική *sussuro*= σούσουρο= ψιθυρισμός, κακογλωσσιᾶ).
φρ.: *Ἐχουνε γίνε σούσουρο σ' ὄλο τό χωριό τά καμώματά της.*
- Στιμάρω:** (ρῆμα)= ἐκτιμῶ, ὑπολήπτομαι, σέβομαι. (Ἐπί τήν Ἰταλική *stimare*= στιμάρε= ἐκτιμῶ, ὑπολήπτομαι).
φρ.: *Νά χαθεῖ τό κοπρόσκυλο δέ στιμάρει καθόλου τούς γονεῖς του.*
- Συφταστός:** (ἐπίθ.)= πολύ νυσταγμένος πού δέν μπορεῖ νά κρατήσει τό κεφάλι του. (Ἐπί τό *νυστάζω*, ἀρχαϊκό *νευστάζω*= νεύω πρὸς τά κάτω. Ἐπί τό ὁποῖο καί ὁ *προνευστασμός*= σκαμπανεύασμα τῶν πλοίων).
φρ.: *Ἄει νά κοιμηθεῖς κι' εἶσαι συφταστός.*

Τραβαγιάρω: (ρῆμα)= βασανίζω, ἐνοχλῶ, ἐργάζομαι. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *travagliare*= τραβαλιάρω= βασανίζω, ἐνοχλῶ, ἐργάζομαι).

φρ.: *Τί τραβαλιάρεις ἀπό τ' ἄγρια μεσάνυχτα;*

τραβάγια: (οὐσ.)= ἐργασία, κόπος, μελέα, ἐνόχληση. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *travaglia*= τραβάλγια= ἐργασία, κόπος).

φρ.: *Ἄ τόν ἀρίζικο χρόνια ἔχει τραβάλγια μέ τά νεφρά του.*

τραταμέντο: (οὐσ.)= σερβίρισμα, κέρασμα. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *trattamento*= τραταμέντο= περίθαλψη, διατροφή, προσφορά).

φρ.: *Τί τραταμέντα σᾶς βγάλανε στίς ἀρρεθῶνες;*

Τρησάνα: (οὐσ.)= ἀρρώστια. (Μεταφορική χρήση καί παραφθορά τῆς λέξης *τερηδών* – *τερηδόνα*= θαλασσινὸ σκουλήκι μέσα σέ ὄστρακο ἀσθεστολιθικὸ (ἐξ οὗ καί στρειδόνα), πού ἀνοίγει τρύπες στίς ξύλινες γάστρες τῶν καραβιῶν μέ ἀποτέλεσμα νά σαπίζουν τά ξύλα. Ὑπάρχει καί ρῆμα *τερησιάζω* μέ τὴν ἴδια ἐννοία).

φρ.: *Τρησάνα ἔχεις καί κρυώνεις; Ἐδῶ σκάει ὁ τζίτζικας.*

Τριτσοίλης: (ἐπίθ.)= λαίμαργος, φαγάς. (Ἐκ τῆς λέξης *τριχοίλης*= αὐτὸς πού ἔχει τρεῖς κοιλιές καί θέλει νά φάει πολὺ γιὰ νά γεμίσουν).

φρ.: *Ἦφανε τόν περιδρομο ὁ τριτσοίλης.*

Τσερβέλο: (οὐσ.)= κεφάλι, μυαλό. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *cervello*= τσερβέλο= ἐγκέφαλος, νοῦς, κρίση).

φρ.: *Ἄκουσα κάτι μαντάτα, πού μου ἔφανε τὸ τσερβέλο ἢ δὲν κόβει καθόλου τὸ τσερβέλο του.*

Τσιριμόνια: (οὐσ.)= γαλυφιά, καλοπιάσματα (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *cerimonia*= τσιριμόνια= φιλοφρόνηση, τελετή).

φρ.: *Παράτα τίς τσιριμόνιες καί πέ μου τί γυρεύεις.*

Φαβελομένος: (ἐπίθ.)= συγχισμένος καί φουρμισμένος μέχρι νά παραμιλάει. (Ἐκ τῆς Ἰταλικῆς *favella*= φαβέλα= ὀμιλία, λαλιά).

φρ.: *Μά τ' ἤπαθε νῆ Κατερνιῶ καί κατέβαινε καταφαβελομένη τὸ Κακόβολο (τοπωνυμία).*

Φαφλατάς: (ἐπίθ.)= φλύαρος, παραμυθάς, κενόδοξος, ὑπερφίαλος.

(Ἐκ τῆς μεσαιωνικῆς λέξης *φαφλατίζω*= φλυαρῶ. Τὸ ρῆμα εἶναι ἠχοποιητὸ ἀπὸ τὸν ἦχο τῆς φλυαρίας).

φρ.: *Μὴ τὸν ἀκοῦς, μονάχα λόγια εἶν' ὁ φαφλατάς.*

Φάωσα: (οὐσ.)= καρκίνος. (Μεταφορική χρήση τῆς λέξης ἐπειδὴ ἡ ἀρρώστια κατέτρωγε τὸν ἀσθενή).

φρ.: *Ὁ δόλιος ἤθγαλενε τή φάωσα καί τράθηξενε τοῦ Χριστοῦ τά πάθη, ὥσπου νά πεθάνει.*

Φελῶ: (ρῆμα)= εἶμαι ἰκανός, ἀξίζω. (Ἐπί τοῦ μεσαιωνικοῦ ρῆμα *φελῶ*= εἶμαι ἰκανός, ἀρχαϊκό *ὦ-φελῶ*).

φρ.: *Καθόλου δέ φελᾶ εἶν' ἕνας τεμπέλης καί μισός.*

Χαιῖδάνι: (ἐπίθ.)= ἀλήτης, παλιάνθρωπος, ζῶο. (Ἐπί τήν Τουρκική *hayvan*= χαιῖδάν= ζῶο).

φρ.: *Δε φταῖς ἐσύ, ἀλλά ἐγώ πού μιλῶ μ' ἕνα χαιῖδάνι σάν ἐσένα.*

Χατάς: (ἐπίθ.)= φασαρίας, ἀνακατοσοῦρας, ἀπρεπής, ζημιάρης. (Ἐπί τήν Τουρκική *hata*= χατά= λάθος, ἀπρέπεια).

φρ.: *Ἄσ'τα μου βουλιάξανε τό σπίτι 'κεῖνοι οἱ χατάδες τ' ἀνήψια μου τῆς Φλωρεντίας.*

Χιανέτικο: (ἐπίθ.)= κακότροπο, γρουσίζικο, πεισματάρικο, τζαναμπέτικο. (Ἐπί τὸ *χιάζω*= φιάχνω κάτι σέ σχῆμα Χί, τοποθετῶ κάτι σταυρωτά).

φρ.: *Μέ σταύρωσενε τό χιανέτικο ὥσπου νά τό ταῖσω.*

Τελειώνοντας θά πρέπει νά τονισθεῖ, ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ἀπειρες ξένες λέξεις, κυρίως Τούρκικες καί Ἰταλικές, πού ἔχουν ἐξελληνισθεῖ, ἀλλά δέν τίς συμπεριλάβαμε στήν παραπάνω ἐργασία, γιατί εἶναι σέ συνεχή καθημερινή χρήση καί μάλιστα σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα.

Μερικές, ἀσφαλῶς, ἀπό τίς παραπάνω λέξεις ἀκούγονται ἀπό ἐλάχιστους κατοίκους τῆς Χώρας καί τῆς περιοχῆς τοῦ Ὑψηλοῦ, ἀλλά σχεδόν πάντοτε μέ διαφορετική προφορά καί διαφορετική, ἀρκετές φορές, ἐννοιολογική χρήση.

Ἐπίσης πρέπει νά σημειωθεῖ, ὅτι, ἡ παρουσίαση τῆς Στενιώτικης γλώσσας, δέν τελειώνει ἐδῶ, ἀλλά διατηροῦμε τήν ἐπιφύλαξη, νά τή συνεχίσουμε σέ ἐπόμενη ἐκδοση.

Κλείνοντας τήν ἐργασία μου αὐτή, θεωρῶ ὑποχρέωσή μου, νά ἀναφέρω τίς πηγές, τίς ὁποῖες ἐχρησιμοποίησα γιά τήν ἐρμηνεία καί ἐτυμολογία τῶν λέξεων καί πού, χωρίς ν' ἀποτελοῦν πανάκεια στίς λύσεις τῶν γλωσσολογικῶν προβλημάτων, εἶναι οἱ ἑξῆς:

- 1) Τό ἐτυμολογικό λεξικό τῆς κοινῆς Νεοελληνικῆς τοῦ Ν.Π. Ἀνδριώτη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- 2) Ἡ Ἰταλική γραμματολογία.
- 3) Τό γραφεῖο τύπου τῆς Τουρκικῆς προεδρίας στήν Ἀθήνα.

Γεώργιος Ἰ. Φαλαγγᾶς